

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

Приложение №1

Име на отчитащото се предприятие :

ТОМОВ ЕООД - СМОЛЯН

Вид на отчета: неконсолидиран

Отчетен период : към 31-12-2008 год.

в хил.лв

Активи и Пасиви	Бележка №	Текущ период	Предходен период
а	б	1	2
АКТИВИ			
А. НЕТЕКУЩИ АКТИВИ			
1. Дълготрайни материални активи		105	110
2. Финансови активи, в т.ч. Инвестиции в дъщерни и асоциирани предприятия		344	448
3. Дългосрочни вземания		278	71
СУМА НА НЕТЕКУЩИТЕ АКТИВИ:		727	629
Б. ТЕКУЩИ АКТИВИ			
1. Търговски и други вземания		65	48
2. Парични средства и еквиваленти		10	1
3. Разходи за бъдещи периоди		1	1
4. Други текущи активи		15	34
СУМА НА ТЕКУЩИТЕ АКТИВИ:		91	84
СУМА НА АКТИВИТЕ:		818	713
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ			
А. СОБСТВЕН КАПИТАЛ			
1. Акционерен/дялов капитал		134	134
2. Резерви		392	298
3. Финансов резултат от минали периоди		53	31
4. Финансов резултат от текущия период		86	22
СУМА НА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ:		665	485
Б. МАЛЦИНСТВЕНО УЧАСТИЕ		0	0
В. НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ			
1. Дългосрочни задължения		15	57
СУМА НА НЕТЕКУЩИТЕ ПАСИВИ:		15	57
Г. ТЕКУЩИ ПАСИВИ			
1. Търговски и други задължения		88	114
2. Дължими текущи данъци		14	14
3. Други текущи пасиви		36	43
СУМА НА ТЕКУЩИТЕ ПАСИВИ:		138	171
СУМА НА ПАСИВИТЕ:		138	171
СУМА НА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ И ПАСИВИТЕ:		818	713

0 0

Дата: 23 февруари 2009

Съставител: Лидия Карамитева

Ръководител: Тома Томов

0
0

ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ

Приложение №2

Име на отчитащото се предприятие :

ТОМОВ ЕООД - СМОЛЯН

Вид на отчета: неконсолидиран

Отчетен период : към 31-12-2008 год.

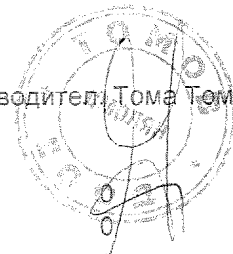
в хил.лв

Видове доходи и разходи	Бележка №	Текущ период	Предходен период
а	б	1	2
1 . Приходи от продажби		10	46
2 . Отчетна стойност на продадените стоки и дълготрайни активи		0	15
3 . Разходи за външни услуги		4	2
4 . Разходи за амортизации		5	5
5 . Разходи за възнаграждения		3	3
6 . Разходи за осигуровки		1	1
7 . Други разходи		1	0
8 . Финансови приходи		99	8
9 . Финансови разходи		8	4
10 . Печалба/загуба преди облагане с данъци		87	24
11 . Разходи за данъци		1	2
12 . Печалба/загуба за периода		86	22
		0	0

Дата: 23 февруари 2009

Съставител: Лидия Карамитева

Ръководител: Тома Томов

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ ПО ПРЕКИЯ МЕТОД

Приложение №3

Име на отчитащото се предприятие :

ТОМОВ ЕООД - СМОЛЯН

Вид на отчета: неконсолидиран

Отчетен период : към 31-12-2008 год.

в хил.лв

Парични потоци	Бележка №	Текущ период	Предходен период
а	б	1	2
А. ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ			
1. Постъпления от клиенти		7	0
2. Плащания на доставчици		-1	-8
3. Плащания, свързани с възнаграждения		-3	-5
4. Платени /възстановени данъци (без корпоративен данък върху печалбата)		-1	-1
5. Платени корпоративни данъци		-2	-1
6. Други постъпления /плащания от оперативна дейност		-36	-1
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК ОТ ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ (А):		-36	-16
Б. ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ			
1. Покупка на дълготрайни активи		0	-23
2. Продажба на дълготрайни активи		2	40
3. Покупка на инвестиции		0	-60
4. Получени дивиденди		12	3
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК ОТ ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ (Б):		14	-40
В. ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ			
1. Постъпления от заеми		-13	48
2. Платени заеми		-43	-1
3. Платени лихви, такси, комисиони по заеми с инвестиционно предназначение		2	2
4. Други постъпления/ плащания от финансова дейност		-85	3
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК ОТ ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ (В):		31	52
Г. ИЗМЕНЕНИЯ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА ПРЕЗ ПЕРИОДА (А+Б+В)		9	-4
Д. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В НАЧАЛОТО НА ПЕРИОДА:		1	5
Е. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В КРАЯ НА ПЕРИОДА:		10	1
Наличност в касата и по банкови сметки		10	1
		0	0

Дата: 23 февруари 2009

Съставител: Лидия Карамитева

Ръководител: Тома Томов

ОТЧЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЯТА В СОБСТВЕННИЯ КАПИТАЛ

Име на отчиташото се предприятие:

ТОМОВ ЕООД - СМОЛЯН

Вид на отчета: неконсолидиран

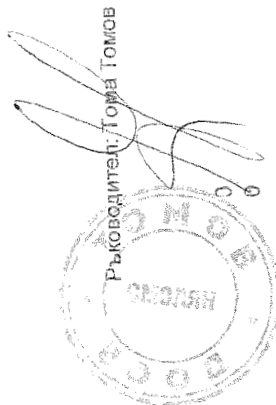
Отчетен период : към 31-12-2008 год.

В ХИЛ.ЛВ.

ПОКАЗАТЕЛИ	Основен капитал	премии от емисия (премисии резерв)	резерв от последващи оценки	целеви резерви			печалба	загуба	Резерв от преходи	Общо собствени капитал	Малцинствено участие
				обща	специални зирани	други					
а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Салдо в началото на отчетния период	134	0	0	0	106	192	63	-10	0	485	0
Коригирано салдо в началото на отчетния период	134	0	0	0	106	192	63	-10	0	485	0
Нетна печалба/загуба за периода	0	0	0	0	0	0	86	0	0	86	0
Други изменения					94					94	
Салдо към края на отчетния период	134	0	0	0	200	192	149	-10	0	665	0
Собствен капитал към края на отчетния период	134	0	0	0	200	192	149	-10	0	665	0

Дата: 23 февруари 2009

Съставител: Лидия Карамитева

ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

ПРИЛОЖЕНИЕ 2008 г.

I. Обща информация

Наименование на дружеството: „**ТОМОВ**” ЕООД – **СМОЛЯН**

Едноличен собственик на капитала: Тома Христов Томов

Управител: Тома Христов Томов

Съставител: Лидия Филипова Карамитева

Държава на регистрация на дружеството: Република България

Седалище и адрес на регистрация: гр. Смолян ул.Невяста №4

Място на офис или извършване на стопанска дейност: гр. Смолян ул.Хан Аспарух №4

Обслужващи банки: ОББ АД

Финансовият отчет е **индивидуален** отчет на дружеството.

Предмет на дейност и основна дейност/и на дружеството:

Дружеството има регистриран предмет на дейност: Вътрешна и външно търговска дейност; търговско представителство и посредничество; сделки с интелектуална собственост; предприемаческа дейност; консултантски услуги; участие в управителни и контролни органи на дружества, както и друга дейност не забранена със закон.

За текущата година основна дейност осъществявана от дружеството е управление на търговски дружества и приходи от лихви по предоставени кредити

Дата на финансовия отчет: 31.12.2008 г.

Текущ период : годината започваща на 01.01.2008 г. и завършваща на 31.12.2008 г.

Предходен период: годината започваща на 01.01.2007 г. и завършваща на 31.12.2007 г.

Дата на одобрение за публикуване : 23 февруари 2009 г..

II. База за изготвяне на финансовите отчети и приложени съществени счетоводни политики

1. База за изготвяне

Финансовият отчет е изготвен съгласно изискванията на българското счетоводно законодателство в националната валута на Република България - български лев.

От 1 януари 1999 година българският лев е с фиксиран курс към еврото: 1.95583 лева за 1 евро.

Точността на сумите представени във финансовия отчет е хиляди български лева.

Настоящият финансов отчет е изготвен в съответствие с изискванията на Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), приети от Комисията на Европейския съюз. Финансовият отчет е изготвен и в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансова отчетност, публикувани от Международния съвет по счетоводни стандарти. Всички Международни стандарти за финансови отчети са публикувани от Международния съвет по счетоводни стандарти, в сила за периода на изготвяне на тези консолидирани финансови отчети, са приети от Европейския съюз чрез процедура за одобрение, установена от Комисията на Европейския съюз.

Дружеството не изготвя консолидирани финансови отчети.

Дружеството изготвя и консолидиран финансов отчет в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети (МСФО), разработени и одобрени от Съвета на Международните счетоводни стандарти (МССС) в съответствие с Европейския съюз. В не включващите в отчетите и оповестяване в съответствие с МСС 27 Консолидирани и индивидуални финансови отчети.

Финансовите отчети са изготвени на принципа на действащо предприятие, който предполага, че Дружеството (Компанията) ще продължи дейността си в обозримо бъдеще.

Изготвянето на финансовите отчети в съответствие с МСФО изисква употребата на счетоводни приблизителни оценки. Когато е прилагало счетоводната политика на дружеството, ръководството се е основавало на собствената си преценка. Елементите на финансовите отчети, чието представяне включва по-висока степен на преценка или субективност, както и тези елементи, за които предположенията и оценките имат значително влияние върху финансовите отчети като цяло, са отделно оповестени.

2. Изявление за съответствие

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с Международните стандарти за финансова отчетност (МСФО).

Приложими за Дружеството са следните Международни стандарти и практики. :

- МСС 1 Представяне на финансови отчети
- МСС 2 Материални запаси
- МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки
- МСС 10 Събития след датата на баланса
- МСС 11 Договори за строителство;
- МСС 12 Данъци върху дохода
- МСС 16 Имоти, машини и съоръжения
- МСС 17 Лизинг
- МСС 18 Приходи
- МСС 19 Доходи на наети лица
- МСС 20 Счетоводно отчитане на правителствени дарения и оповестяване на правителствена помощ
- МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове
- МСС 23 Разходи по заеми
- МСС 24 Оповестяване на свързани лица
- МСС 26 Счетоводство и отчитане на пенсионните планове;
- МСС 27 Консолидирани и индивидуални финансови отчети
- МСС 28 Инвестиции в асоциирани предприятия
- МСС 29 Финансово отчитане при свръхинфлационни икономики;
- МСС 32 Финансови инструменти: Представяне
- МСС 33 Доходи на акция
- МСС 34 Междинно счетоводно отчитане;
- МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи
- МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценка

- МСС 40 Инвестиционни имоти
- МСС 36 Обезценка на активи
- МСС 38 Нематериални активи
- МСФО 5 Нетекущи активи, държани за продажба и преустановени дейности
- МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестяване
- КРМСФО 4 Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг
- КРМСФО 10 Междинни финансови отчети и обезценка

Стандарти, допълнения и разяснения влезли в сила от 1 януари 2009 г., които не са по-рано приети от Дружеството или не се отнасят към дейността на Дружеството

Следните стандарти, изменения и тълкувания към съществуващи стандарти са публикувани и са задължителни за прилагане за счетоводни периоди на Дружеството, започващи на или след 1 януари 2008 г. или за по-късни периоди, но не са приети от Дружеството за по-ранно прилагане:

- МСС 1, Представяне на финансови отчети (изменен през септември 2007 г.; в сила за отчетни периоди започващи на или след 1 януари 2009 г.). Основната промяна в МСС 1 е замяната на отчета за доходите с отчета за пълните доходи, който ще включи също така и всички промени в капитала, които не са по решение на собствениците, както например преоценката на финансовите активи на разположение за продажба. Като алтернатива, дружествата ще могат да представят два отчета: отделен отчет за доходите и отчет за пълните доходи. Измененият МСС 1 също така въвежда изискването да представи баланс към началото най-ранният представен период в случаите когато дружеството промени сравнителните отчети поради рекласификации, промени в счетоводните политики или коригиране на грешки. Дружеството очаква измененият МСС 1 да доведе до промени в представянето на финансовите отчети, но да няма отражение върху признаването или оценката на отделни стопански операции или балансови позиции.
- МСФО 3, Бизнес комбинации (изменен през януари 2008 г.; в сила за бизнес комбинации, за които датата на придобиване е на или след началото на първият годишен отчетен период, започващ на или след 1 юли 2009 г.). Измененият МСФО 3 ще позволи на дружествата да изберат да оценяват миноритарните участия, използвайки съществуващият метод на МСФО 3 (пропорционален дял в нетните идентифицируеми активи на придобиваното дружество) или според същият принцип като счетоводните стандарти на САЩ (по справедлива стойност). Измененият МСФО 3 предоставя по-подробни инструкции за прилагане метода на покупката при бизнес комбинации. Отпада изискването да се оценяват по справедлива стойност всеки актив и пасив при всеки етап на поетапно придобиване за целите на изчисляване положителната репутация. Вместо това, положителната репутация ще бъде изчислявана като разликата към датата на придобиване между справедливата стойност на инвестицията в дружеството преди придобиването на този етап, платената сума и придобитите нетни активи. Разходите, свързани с придобиването ще трябва да бъдат отразявани отделно от бизнес комбинацията и следователно отчитани като разходи, а не като част от положителната репутация. Придобиващото дружество ще трябва да признае към датата на придобиване пасив за условно плащане на покупката. Промените в стойността на този пасив след датата на придобиване ще бъде признато в съответствие с изискванията на други приложими МСФО, а не чрез коригиране на положителната репутация. Измененият МСФО 3 включва вече в своя обхват бизнес комбинации само съвместни дружества, както и бизнес комбинации осъществени единствено на база договор.
- МСФО 8, „Оперативни сегменти“ (в сила от 1 януари 2009). Този стандарт заменя МСС 14 и приравнява отчитането по сегменти с изискванията на Американския стандарт SFAS 131, „Оповестявания за сегментите на дружеството и свързана информация“. Новият стандарт изисква „управленски подход“, който изисква сегментната информация да бъде представена на същата база, като тази използвана за вътрешнофирмени и управленски отчети. Дружеството понастоящем преценява евентуалното влияние върху финансовите отчети.
- МСС 23 (Изменение), „Разходи по заеми“ (в сила от 1 януари 2009 г.). Изменението на стандарта е все още обект на одобрение от Европейския съюз. Според него предприятията трябва да капитализират разходите по заеми свързани с придобивания, строежи или производство на отговарящ на условията актив (актив, изискващ значително време за привеждане в състояние за употреба или продажба) като част от разходите за този актив. Вариантът с незабавното осчетоводяване на тези разходи по заеми в отчета за доходите, ще бъде премахнат. Дружеството ще приложи МСС 23 (Изменен) от 1 януари 2009 г.
- МСС 27, Консолидирани и индивидуални финансови отчети (изменен през януари 2008 г.; в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 юли 2009 г.). Измененият МСС 27 ще изисква дружеството да отдели цялостния доход на собствениците на фирмата-майка от този на малцинствените акционери дори

ако това доведе до това, че участието на неконтролиращите акционери се окаже отрицателно салдо (в момента стандарта изисква в повечето случаи допълнителните загуби да бъдат разпределени между собствениците на фирмата-майка). Изменения стандарт уточнява, че измененията в собствеността на фирмата-майка в дъщерното дружество, които не водят до загуба на контрол трябва да бъдат отразени като капиталови операции. Той също така уточнява как едно дружество трябва да оцени печалбата или загубата произтичаща от загубата на контрол върху дъщерното дружество. На датата, на която бъде загубен контрола, всяко участие в бившето дъщерно дружество трябва да бъде оценено по справедлива стойност.

- Финансови инструменти с право на връщане и задължения, възникващи при ликвидация—МСС 32 и МСС 1 Изменен (в сила от 1 януари 2009 г.). Изменението изисква класифицирането като капитал на някои финансови инструменти, които отговарят на определението за финансов пасив
- КРМСФО 12 „Концесионни договори за предоставяне на услуги” (в сила за годишни периоди започващи на или след 1 януари 2008). КРМСФО 12 разяснява прилагането на съществуващите МСФО от операторите по концесионни договори за предоставяне на услуги при отчитането на техните права и задължения по концесионните договори. КРМСФО не е приложим за Дружеството, защото Дружеството не предоставя услуги в публичния сектор.
- КРМСФО 13, „Програми за лоялни клиенти” (в сила от 1 юли 2008 г.). КРМСФО 13 разяснява, че когато стоки и услуги се продават заедно с цел поощряване на лоялните клиенти (например, точки за лоялност или безплатни продукти), тази транзакция е многоелементна сделка и сумата, която се получава от клиента, се разделя между нейните компоненти въз основа на техните справедливи цени. КРМСФО 13 не е приложим за Дружеството, защото Дружеството няма програми за лоялни клиенти
- КРМСФО 14, „МСС 19 – Ограничение на активите на планове с дефинирани доходи, изисквания за минимални фондове и тяхното взаимодействие” (в сила от 1 януари 2008). КРМСФО 14 дава насоки за преценка на границата в МСС 19 на сумата на превишението, която може да бъде призната като актив. Той също разяснява как пенсионния актив или задължение може да бъде повлияно от законови или конструктивни изисквания за минимални фондове. Дружеството ще приложи КРМСФО 14 от 1 януари 2008 г., но то не се очаква да окаже влияние върху отчетите на Дружеството.

3. Приложени съществени счетоводни политики

3. 1. Промени в счетоводната политика

Възприетата счетоводна политика е последователна с прилаганата през предходната година.

3. 2. Имоти, машини съоръжения и оборудване:

Като имоти машини и съоръжения се отчитат активи, които отговарят на критериите на МСС 16 и имат стойност при придобиването равна или по-висока от **700 лв.** Активите, които имат стойност по-ниска от посочената се отчитат като текущи разходи за периода на придобиване в съответствие с одобрената счетоводна политика. Всеки имот, машина или съоръжение се оценява при придобиването му по цена на придобиване определена в съответствие с изискванията на МСС 16. Всички разходи, които се правят във връзка с първоначалното пускане на актива в действие, се капитализират: разходи за сградите, застраховки, такси, данъци върху имущество със задна дата, поети от купувача на земя, комисионни, хонорари, невъзстановими данъци и такси, които пряко се отнасят към даден актив и т.н.

Дружеството е приело да отчита Имотите, машините, съоръженията и оборудването в съответствие с МСС 16 по цена на придобиване без всички натрупани амортизационни отчисления и натрупана загуба от обезценка.

Последващите разходи се прибавят към балансовата стойност на актива или се отчитат като отделен актив, само когато се очаква, че Дружеството ще получи бъдещи икономически изгоди свързани с употребата на този актив и когато отчетната им стойност може да бъде достоверно определена. Разходите за текущото обслужване на имоти, машини, съоръжения и оборудване се отчитат като текущи за периода.

Балансовата стойност на даден имот, машина, съоръжение и оборудване се отписва :

- ✓ при продажба на актива;
- ✓ когато не се очакват никакви други икономически изгоди от използването на актива или при освобождаване от актива;

Обект имот, машина или оборудване се отписва при продажбата му или когато не се очакват бъдещи стопански ползи от продължаващата употреба на актива. Печалбата или загубата, възникваща от отписването на имот, машина,

съоръжение или оборудване се включват в отчета а приходите и разходите, когато активът се отпише. Печалбите и загубите от отписването им се определят като се съпоставят постъпленията с балансовата стойност и се отчитат в отчета за доходите.

Дълготрайните материални активи се амортизират по линейния метод за периода на очаквания полезен живот, определен към момента на придобиване на актива. Амортизацията на активите започва от момента, в който те са налични в дружеството, на мястото и състоянието, необходими за експлоатацията им по начина предвиден от ръководството. Амортизацията на активите се преустановява на по ранната от двете дати :

- ✓ датата на която са класифицирани като държани за продажба съгласно МСФО 5.
- ✓ датата на отписване на активите.

Амортизацията не се преустановява в периоди на престой или изваждане от активна употреба

Средният полезен живот в години за основните групи дълготрайни материални активи, е както следва:

Сгради (в т.ч. подобрения на сгради)	25
Машини и оборудване	3,3
Съоръжения	25
Компютри и периферия	2,0
Транспортни средства и др.активи	6,7
Стопански инвентар (в т.ч. производствено и търговско оборудване)	6,7

Дружеството прилага и така наречената “отделна амортизация на единични компоненти”, което изисква да изчислява отделно амортизацията на делимите компоненти на определена единица, които компоненти имат различен полезен живот или различна степен на потребление на икономически ползи. Всеки отделен компонент със значителна стойност спрямо общата стойност на актива, към който той се отнася, се амортизира отделно.

Описание	Съдържание
Земи	Спомагателна земя, оценена отделно, дори да е закупена заедно със сгради. Земята не подлежи на амортизация.
Сгради	Съпътстващи сгради и временни постройки се оценяват поотделно, дори ако са закупени заедно със земята, върху която са разположени.
Машини и оборудване	Общо и специфично оборудване, автоматизирани и неавтоматизирани машини.
Производствено и търговско оборудване и инвентар	Общо оборудване, офисно и складово оборудване, мотокари високоповдигачи и друг вид подемно оборудване.
Съоръжения	Общи и специфични съоръжения, в т.ч. автоматизирани, неавтоматизирани или стационарни
Компютри и електронни компоненти	Обзавеждане с компютри, периферни устройства и електронна офис-техника, мобилни телефони, със стойност над 700 лева .
Други активи	Обзавеждане и мебелировка, офис-техника, различна от компютри и/или електронна периферия, железария, вътрешни транспортни средства, камиони, платформи и други превозни средства, възстановими опаковки със стойност над 700 лева .
Незавършени активи и аванси към доставчици	Незавършени сгради, машини, съоръжения или друго оборудване, аванси към доставчици за закупуване на дълготрайни материални активи (но не за стоки или услуги)

Обезценка на дълготрайни материални активи

Към всяка отчетна дата Дружеството преценява дали са налице индикации, че даден актив може да бъде обезценен. Когато съществува признак за обезценка, Дружеството прави официална приблизителна оценка на възстановимата стойност. Когато балансовата стойност на даден актив надвишава неговата възстановима стойност, активът се счита за обезценен и стойността му се намалява до неговата възстановима стойност. Възстановимата стойност е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите за продажбата и стойност в употреба на актива или на обекта, генериращ парични постъпления и се определя за индивидуален актив, освен ако активът не генерира парични постъпления, които са до голяма степен зависими от тези от други активи или групи активи.

Към дата на финансовия отчет няма индикация за обезценка.

Активи, придобити с безвъзмездни средства и финансова помощ

Балансовата стойност на имотите, машините и съоръженията се намалява с отпуснатите правителствени дарения в съответствие с МСС 20 Счетоводно отчитане на безвъзмездни средства, предоставени от държавата и оповестяване на държавна помощ. С полученото дарение и финансова помощ се намалява първоначалната стойност на актива до достигане на балансовата стойност на актива.

3. 3. Разходи по заеми

Разходите по заеми се признават като разход при тяхното възникване в съответствие с препоръчителното счетоводно третиране съгласно МСС 23 – като текущи, като се признават за разход в периода, в който са извършени.

3. 4. Инвестиционни имоти

Като инвестиционни имоти съгласно МСС 40 се отчитат земи и /или сгради, които се държат с цел получаване на приходи от наем или за увеличаване стойността на капитала.

[Дружеството не отчита участие в имоти, държани по оперативен лизинг, като инвестиционни имоти.](#)

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, която включва и разходите по сделката за придобиване.

След първоначалното признаване инвестиционните имоти се отчитат по модела на цената на придобиване. Оценяват се по цена на придобиване намалена с всички натрупани амортизации и загуби от обезценка. След първоначалното признаване инвестиционните имоти се оценяват в съответствие с изискванията на МСС16 за този модел.

Инвестиционните имоти се отписват при освобождаването или когато трайно се извадят от употреба и от тяхното освобождаване не се очаква никаква бъдеща полза.

Печалбите и загубите от изваждане от употреба или освобождаване от инвестиционен имот, се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването и балансовата сума на актива и се признават в отчета за доходите за периода на изваждане от употреба или освобождаване.

[Амортизация се начислява, само ако активът е оценен по себестойност \(но не и ако е записан по справедлива стойност\) и се изчислява на базата на квоти отразяващи оставащия полезен живот на актива.](#)

Описание	Съдържание
Земи	✓ Инвестиционните земи, държани с цел доходи от наем и/или с цел бъдещо значително увеличение на стойността, се оценяват отделно, дори ако са закупени заедно със сгради. При положение че е прието, че земята има неограничен полезен живот, тя не подлежи на амортизация. ✓ Земя, притежавана за неопределено понастоящем бъдещо използване (ако не е определено, че земята ще се използва или като ползван от собственика имот, или за краткосрочна продажба в хода на обичайната дейност, се счита, че земята се притежава за увеличаване на стойността на капитала);
Сгради	Инвестиционните сгради и временните постройки, държани с цел доходи от наем/лизинг и/или с цел бъдещо значително увеличение на стойността, се оценяват отделно, дори ако са закупени заедно със земя.

Обезценка на инвестиционни имоти

Съгласно изискванията на МСС36 към датата на изготвяне на финансовия отчет се прави преценка дали съществуват индикации, че стойността на инвестиционните имоти е обезценена. В случай на такива индикации се изчислява възстановимата стойност на инвестиционните имоти и се определя загубата от обезценка.

3. 5. Нетекущи нематериални активи

Като нематериалните активи се отчитат активи, които отговарят на определението за нематериален актив и отговарят на критериите за отчитане на нематериални активи формулирани в МСС 38.

Първоначално нематериалните активи се отчитат по цена на придобиване.

Цената на придобиване на отделно придобит нематериален актив се определя съгласно МСС38 и включва:

- ✓ покупната цена, вносните мита и невъзстановимите данци върху покупката, търговските отстъпки и рабати се приспадат;
- ✓ всякакви свързани разходи за подготовката на актива за неговото очаквано използване;

Цената на придобиване на нематериален актив придобит в замяна с непаричен актив се измерва по справедлива

стойност, освен ако :

- ✓ разменната дейност няма търговска същност;
- ✓ справедливата стойност нито на получения актив, нито на дадения актив, може да бъде измерена надеждно.

Придобитият актив се измерва по този начин, дори ако дружеството не може незабавно да отпише дадения актив. Ако придобитият актив не е оценен по справедлива стойност, неговата цена на придобиване се измерва по балансовата стойност на дадения актив.

Цената на придобиване на вътрешносъздаден нематериален актив съгласно МСС38 е неговата себестойност включваща сумата на разходите, направени от датата, на която нематериалният актив е отговорил за първи път на критериите за признаване.

Нематериалните активи се отчитат след придобиването по себестойност намалена с натрупаната амортизация и натрупани загуби от обезценка.

Дружеството оценява дали полезният живот на нематериален актив е ограничен или неограничен.

Нематериален актив се разглежда, като имащ неограничен полезен живот когато, на базата на анализ на съответните фактори, не съществува предвидимо ограничение за периода, през който се очаква активът да генерира нетни парични потоци за дружеството.

Нематериалните активи с ограничен полезен живот се амортизират, а нематериалните активи с неограничен полезен живот не се амортизират.

Нематериалните активи, които подлежат на амортизация се амортизират по линейния метод за срока на определения полезен живот.

Амортизацията започва, когато активът е на разположение за ползване, т. е. когато той е на мястото и в състоянието, необходимо за способността му да работи по начин, очакван от ръководството. Амортизацията се прекратява на по-ранната от:

- ✓ датата, на която активът е класифициран като държан за продажба (или включен в Дружеството за освобождаване, която е държана за продажба) в съответствие с МСФО 5
- ✓ датата, на която активът е отписан.

Средният полезен живот в години за основните групи амортизируеми нематериални активи, е както следва:

Група	Години
Права върху собственост (съгласно договор)	бр. год., /33
Програмни продукти	2 - 6.7
Други ДНМА	6.7

Обезценка на нематериални дълготрайни активи

Активи, които имат неопределен полезен живот не се амортизират, а се проверяват за обезценка на годишна база. Активи, които се амортизират, се преглеждат за наличие на обезценка, когато са на лице събития или има промяна в обстоятелствата, подсказващи, че балансовата стойност на активите не е възстановима. За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност надхвърля възстановимата. Възстановимата стойност е по-високата от нетната продажна стойност и стойността в употреба. За да се определи стойността в употреба, активите се групират в най-малките възможни разграничими единици, генериращи парични потоци. Нефинансови активи с изключение на положителна репутация, които подлежат на обезценка са проверяват за евентуално възстановяване на загуба от обезценка към всяка отчетна дата.

3. 6. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда финансов актив за дадено предприятие и финансов пасив или капиталов инструмент, за друго предприятие. Дружеството признава финансов актив или финансов пасив в баланса, когато става страна по договорните условия на финансов инструмент.

Финансовите активи и пасиви се класифицират съгласно изискванията на МСС39.

При първоначалното признаване на финансовия актив или финансовия пасив, дружеството ги признава по справедливата им стойност, плюс, в случая на финансови активи или финансови пасиви, които не се отчитат по справедлива стойност с признаване в отчета за приходите и разходите, транзакционните разходи, които се отнасят директно към придобиването или издаването на финансови активи или финансови пасиви.

Дружеството класифицира финансовите си активи след първоначалното им признаване и в края на всеки отчетен период, преразглежда класификацията на (прекласифицира) тези активи, за които това е позволено и уместно.

Редовните покупки или продажби на финансови активи се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Дружеството се е ангажирало да купи или продаде актив. Редовните покупки или продажби са покупки или продажби на финансови активи, чиито условия изискват прехвърлянето на актива през период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар.

Първоначалното класифициране на придобити дългови инструменти е в зависимост от намерението на дружеството относно начина на реализиране на бъдеща икономическа изгода от инструментите (да се държат до падежа с цел получаване на доход от лихвите, продажба с цел реализиране на печалба в краткосрочен период или друго) и възможността това намерение да се реализира докрай. Класификацията е една от следните четири категории ("групи"):

1. Заеми и вземания; (по справедлива стойност/себестойност/цена на придобиване, намалена с обезценките)
2. Инвестиции, държани до падеж; (по амортизирана стойност)
3. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, в т.ч. държани за търгуване;
4. Финансови активи на разположение за продажба (по справедлива стойност, като разликите се отчитат в резерви, или по себестойност ако справедливата им стойност не може да се определи)

След първоначалното признаване дружеството оценява финансовите активи по тяхната справедлива стойност, без да се приспадат разходите по сделката, които биха се извършили при продажба или друг вид изваждане от употреба, с изключение на случаите, касаещи следните видове активи:

- ✓ заеми и вземания, които се оценяват по амортизирана стойност с използването на метода на ефективния лихвен процент;
- ✓ държани до падеж инвестиции, които се оценяват по амортизирана стойност с използването на метода на ефективния лихвен процент;
- ✓ инвестиции в капиталови инструменти, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар и чиято справедлива стойност не може да се оцени надеждно;

След първоначалното признаване, дружеството оценява всички финансови пасиви по амортизирана стойност с помощта на ефективния лихвен метод, с изключение на:

- ✓ финансови пасиви отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Амортизираната стойност е последващата оценка на две категории финансови активи:

- ✓ кредити и вземания, които са с фиксиран падеж; и
- ✓ инвестиции, държани до падеж.

Амортизирана стойност
1. Цена на придобиване.
2. Плюс или минус: Натрупана амортизация на премията или отбива (разликата между цената на придобиване и номиналната стойност).
4. Минус: Евантуална загуба от обезценка.

Дружеството отписва финансов актив, когато договорните права върху паричните потоци от финансовия актив са изтекли или когато прехвърля финансов актив и трансфера отговаря на критериите на МСС39 за отписване.

Дружеството отписва финансов пасив когато той е погасен- т.е. когато договорното задължение е отпаднало, анулирно или срокът му е изтекъл.

Дялове и участия

Всички инвестиции първоначално се признават по цена на придобиване, която включва справедливата стойност на предоставеното възнаграждение и разходите по придобиването, свързани с инвестицията.

Инвестициите в дъщерни предприятия се отчитат и представят по себестойност

Инвестициите в асоциирани предприятия се отчитат и представят по себестойност

Инвестициите, които представляват малцинствени дялове се отчитат по справедлива стойност класифицирани като финансови активи на разположение за продажба, съгласно изискванията на МСС39. В случаите, в които инвестициите са в капиталови инструменти, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар и чиято

справедлива цена не може да се определи надеждно се отчитат по цена на придобиване/себестойност.

Капиталовите инвестиции в други дружества се оценяват по цена на придобиване, като се вземат предвид евентуални трайни загуби на стойността.

Описание	Съдържание
Инвестиции в дъщерни дружества	Придобити с намерение за дългосрочно притежание
Инвестиции в свързани дружества	Придобити с намерение за дългосрочно притежание
Инвестиции в малцинствени участия	Придобити с намерение за дългосрочно притежание
Аванси	Платени аванси за придобиването на капиталови инвестиции

Инвестициите, държани до падеж

Инвестициите, държани до падеж, са финансови активи, които не са деривативи и имат фиксирани или определяеми плащания и фиксиран падеж и които дружеството има положително намерение и възможност да задържи до падежа, с изключение на тези, които са определени при първоначалното признаване като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата. Такива са като например *облигации*, които се котират на активен пазар и с намерението да се държат до падежа, а не да се продадат и ако не са отнесени към финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата – определени като такива.

Намерението и възможността на дружеството да задържи инвестиции до падежа се оценява не само първоначално при придобиването им, но и впоследствие на всяка балансова дата.

Дружеството не може да класифицира финансови активи като държани до падеж, ако през текущата финансова година или през последните две предходни финансови години то е продало или прекласифицирало повече от незначителна част (по отношение на общата стойност) от инвестициите, държани до падеж, преди да е настъпил техният падеж.

Впоследствие се оценяват по амортизируема стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент. Амортизируемата стойност се изчислява като се вземе предвид какъвто и да било дисконт или премия при придобиването, върху периода до падежа. За инвестиции, отчитани по амортизируема стойност, печалбите или загубите се признават в приходите, когато инвестициите бъдат отписани или обезценени, както и чрез процеса на амортизация.

Търговски и други вземания и кредити

Като кредити и вземания се класифицират финансови активи, които не са деривати и имат фиксирани или определяеми плащания, които не се котират на активен пазар, с изключение на:

- тези, които дружеството възнамерява да продаде незабавно или в близко бъдеще, които ще бъдат класифицирани като държани за търгуване и тези, които дружеството определя при първоначалното признаване по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- тези, които дружеството определя като на разположение за продажба при първоначално признаване; или
- тези, при които държателят може да няма възможност да възстанови в значителна степен цялата си първоначална инвестиция, с изключение на случаите, в които причината е влошаване на кредитното качество, и които се класифицират като на разположение за продажба.

Първоначално тези вземания и кредити се оценяват по себестойност включваща справедливата стойност на подлежащото за получаване и стойността на разходите по сделката.

Кредитите и вземанията, които са с фиксиран падеж се отчитат по амортизираната им стойност.

След първоначалното признаване кредитите и вземанията които са без фиксиран падеж се отчитат по себестойност.

Към датата на финансовия отчет се прави преглед за определяне на обезценка от несъбираемост.

Вземанията от клиенти по продажби, се признават и отчитат по оригинална фактурна стойност, намалена с обезценка от несъбираемост Приблизителна оценка на съмнителни вземания се извършва, когато събирането на

пълната сума не е вероятно. Несъбираемите вземания се отписват при тяхното установяване.

Определянето на обезценката се извършва на база на възрастовият анализ на всяко едно вземане с изтекъл срок от падежа ако не е специфично

Определянето на обезценката на специфичните вземания се извършва на база на индивидуален подход за всяко вземане по решение на ръководството.

Предплатените разходи, които касаят следващи отчетни периоди се представят като авансово преведени суми на доставчици и се включват във вземанията от клиенти и доставчици

Данъците за възстановяване се представят по оригиналния размер на сумата на вземането.

Другите вземания се представят по себестойност.

Като дългосрочни се класифицират вземания, които са със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа над една година от датата на падежа.

Като краткосрочни се класифицират вземания които са:

- ✓ без фиксиран падеж
- ✓ със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа до една година от датата на финансовия отчет

Разходи за бъдещи периоди- предплатените разходи, които касаят следващи отчетни периоди се представят като авансово преведени суми на доставчици и се включват във вземанията от клиенти и доставчици

Прави разграничение между:

- Търговски вземания дължими в рамките на 120/180 дни от датата на фактурата;
- Търговски вземания дължими след изтичане на 120/180 дни от датата на фактурата.

В първия случай те се посочват по номинална стойност, която да може да се удостовери, за да се определят евентуалните загуби от лоши дългове.

“Амортизируемата стойност” представлява първоначалната стойност на актива, намалена с изплатените суми и обезценките за лоши дългове, дисконтирани до настоящата им стойност с реален лихвен процент.

Тази оценка в по-голяма или в по-малка степен съвпада с очакваната реализируема стойност.

Описание	Съдържание
Търговски вземания (дължими в срок до 12 месеца)	Вземания, дължими от клиенти, вземания от клиенти по сметки, менителници, сконтирани сметки, книжа за инкасиране и т.н., фактури и кредитни известия, които предстои да се издадат, начислени приходи, пресрочени търговски вземания, вземания по сметки, менителници и начислени приходи. Всички гореизброени нетни от провизии за лоши и съмнителни дългове и дължими в рамките на 12 месеца от датата на баланса.
Вземания от дъщерни предприятия (дължими в срок до 12 месеца)	Търговски вземания, менителници, вземания от клиенти по сметки и евентуално начислени приходи, дължими от дъщерни предприятия, нетни от провизии за лоши и съмнителни дългове и дължими в срок до 12 месеца от датата на баланса.
Вземания от свързани предприятия (дължими в срок до 12 месеца)	Търговски вземания, менителници, вземания от клиенти по сметки и евентуално начислени приходи, дължими от свързани предприятия, нетни от провизии за лоши и съмнителни дългове и дължими в срок до 12 месеца от датата на баланса.
Вземания от малцинствени участия (дължими в срок до 12 месеца)	Търговски вземания, менителници, вземания от клиенти по сметки и евентуално начислени приходи, дължими от малцинствени участия, нетни от провизии за лоши и съмнителни дългове и дължими в срок до 12 месеца от датата на баланса.
Вземания от фискални институции	Вземания от фискални институции за данъчен кредит по ДДС, за данъци удържани при източника, данъчни кредити за дивиденди, авансови плащания или връщане на данък върху дохода (поради надвисяване). Платените авансови данъци, както и данъците удържани при източника не се записват като вземания, а по-скоро като намаление на текущите данъчни задължения, с оглед да се покаже нетната разлика (за получаване или плащане), произтичаща от данъчната декларация на дружеството във финансовия отчет.
Други вземания (дължими в срок до 12 месеца)	Аванси, платени на доставчици, вземания от персонала, от социално-оигурителни институции, от застрахователни компании във връзка с

прекръпяване на трудови правоотношения с директори, както и евентуални разходи за бъдещи периоди. Всички те нетни от съответните провизии за съмнителни дългове и всички те със срок до 12 месеца.
--

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност, като печалба или загуба

Тази категория има две подкатегории: държани за търгуване финансови активи в оборотен портфейл и отчитани по справедливата стойност финансови активи, като печалба или загуба. Финансов актив се класифицира в тази категория, ако е придобит с цел продажба в краткосрочен план или въз основа на решение на ръководството. Финансовите активи в тази категория са класифицирани като краткосрочни ако са държани за продажба или се очаква тяхното реализиране до 12 месеца от датата на баланса.

Финансови активи, държани за продажба

Финансови активи, държани за продажба са недеривативни активи, които са предназначени за тази категория, или не са определени в други категории. Те се включват в дългосрочните активи, освен ако ръководство има намерение да продаде своите инвестиции в периода до 12 месеца. Групата не е имала такива инвестиции през годината.

Покупката и продажбата на инвестиции се отчита като се взема предвид датата на търгуване, т.е. датата на която Групата се ангажира с покупка или продажба на актива. Инвестициите първоначално се признават по справедливата стойност плюс разходите по транзакцията за всички финансови активи, които не се водят по справедливата стойност като печалба или загуба. Инвестиции се описват, когато правата за получаване на паричните потоци от инвестиции са изтекли или са били прехвърлени и Групата е прехвърлила в съществена степен всички рискове и изгоди от собствеността.

Финансови активи, държани за продажба и финансовите активи, отчитани по справедливата стойност като печалба или загуба, се отчитат в следващите отчетни периоди по справедлива стойност. Заеми, вземания и инвестиции, държани до падеж се оценяват по амортизируема стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент. Реализираните и нереализираните печалби и загуби от промяна в справедливата стойност на "финансови активи, отчитани по справедлива стойност, като печалба или загуба" се включват в отчета за доходите за периода, през който са възникнали. Нереализираните печалби и загуби в резултат от промяна в справедливата стойност на ценните книжа класифицирани като активи, държани за продажба се отчитат в капитала.

Когато ценни книжа, класифицирани като активи, държани за продажба се продават или обезценяват, натрупаните корекции на справедливата стойност се включва в отчета за доходите като печалби или загуби от инвестиционни ценни книжа.

Справедливата стойност на котираните инвестиции се определя на база данните за цените на пазара (БФБ - София). Ако пазара на финансовите активи е неактивен (и за нерегистрирани ценни книжа), Групата установява справедливата стойност, използвайки техники за оценяване, които включват използването на последни пазарни операции с аналогични инструменти, анализ на дисконтирани парични потоци и модели за оценка на опции, преработени да отразят специфични обстоятелства.

На датата на баланса Групата оценява дали съществуват обективни доказателства, че финансов актив или група от финансови активи са обезценени. Когато се тестват за обезценка капиталовите ценни книжа, класифицирани като разполагаеми за продажба, се взема предвид наличието на съществен или продължителен спад в справедливата стойност под отчетната. Ако съществува доказателство за обезценка на „финансовите активи, държани за продажба“, то натрупаните загуби (изчислени като разлика между цената на придобиване, и текущата справедливата стойност минус обезценка, отчетена в предходен период в отчета за доходите), се преместват от капитала и се признават в отчета за доходите. Загуба от обезценка на капиталови инструменти, призната в отчета за доходите, не може да се сторнира през отчета за доходите при проявление на обратен ефект от обезценката.

3. 7. Стоково-материални запаси

Като стоково-материални запаси се отчитат активи:

- ✓ държани за продажба в обичайния ход на стопанската дейност /стоки, продукция/;
- ✓ намиращи се в процес на производство за последваща продажба /незавършено производство/;
- ✓ материални запаси, които се изразходват в производствения процес или при предоставяне на услуги/материали, суровини/

Разходите, направени във връзка с доставянето на материалните запаси до тяхното настоящо местоположение и състояние, се отчитат както следва:

- доставна стойност, определена на база на метода „средно-претеглена стойност“;

Материали

Готова продукция и – стойността на употребените преки материали, труд и променливи и незавършено производство постоянни общи производствени разходи, разпределени на база на нормален производствен капацитет, без да се включват разходите по заеми.

Материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността или нетната реализуема стойност.

Себестойността на материалните запаси представлява сумата от всички разходи по закупуването, преработката, както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до сегашното състояние и местоположение.

Разходите по закупуване на материалните запаси включват покупната цена, вносните мита и други невазстановими данъци, транспортните разходи и др., които директно могат да се отнесат към придобиването на стоките материалите и услугите. Търговските отстъпки работи и др. подобни компоненти се приспадат при определяне на покупната стойност.

Разходите за преработка включват преки разходи и систематично начислявани постоянни и променливи общи разходи.

Разпределението на променливите разходи в себестойността на продукцията се извършва на база стойност на преките материали и нормо-часове труд

Постоянните общи разходи се разпределят към себестойността на продукцията на база на нормалния капацитет на производствените мощности.

Нормалният капацитет на производствените мощности се определя :

Количеството общопроизводствени постоянни разходи, които отговарят на достигнатия капацитет се разпределят в себестойността на продукцията на база

Количеството общопроизводствени постоянни разходи, които отговарят на разликата между нормалния капацитет и достигнатия капацитет се отчитат като текущи разходи за периода.

Други разходи се включват в себестойността на материалните запаси само дотолкова, доколкото те са направени във връзка с довеждането на материалните запаси до настоящото им местоположение и състояние

Разходи, които не се включват в себестойността на произведената продукция и се отчитат като текущи за периода са:

- ✓ количества материали, труд и други производствени разходи извън нормалните граници.
- ✓ разходи за съхранение в склад.
- ✓ административни разходи.
- ✓ разходи по продажбите.

Себестойност при предоставяне на услуги

Дотолкова, доколкото при предоставянето на услуги се ползват материални запаси, то те се включват в себестойността на услугите. Себестойността се състои главно от разходите за труд и другите разходи за персонала, зает в предоставянето на услугата, включително служителите, изпълняващи надзорна дейност, и съответната част от общите разходи за тях. Трудът и други разходи, свързани с продажбите и общия административен персонал, не се включват, а се признават за разходи в периода, в който са възникнали.

Себестойността на материалните запаси може да не е възстановима, в случай че те са повредени или са цялостно или частично морално остарели, или ако има спад в продажните им цени. Също така себестойността на материалните запаси може да не бъде възстановима, ако приблизително определените разходи за завършване или приблизително определените разходи, които ще бъдат направени за осъществяване на продажбата, са се увеличили. Материалните запаси се намаляват до нетната реализуема стойност на базата на отделни позиции. При някои обстоятелства обаче може да бъде подходящо да се групират сходни или свързани позиции.

Приблизителното оценяване на нетната реализуема стойност се базира на най-сигурните съществуващи данни по време на съставянето на тази оценка според обема на стоките запаси, който се очаква да бъде реализиран. Тези оценки отчитат колебанията в цените и себестойността, които са в пряка връзка със събития, станали след приключване на периода дотолкова, доколкото тези събития потвърждават условията, съществуващи в края на периода.

Към всеки следващ период се прави нова оценка на нетната реализуема стойност. Когато условията, довели до снижаване на материалните запаси под тяхната себестойност, вече не са налице или когато има ясно доказателство за увеличение в нетната реализуема стойност заради промяна в икономическите обстоятелства, сумата на обезценката се възстановява така, че новата балансова сума е по-ниската от себестойността и преразгледаната нетна реализуема стойност.

При продажба на материални запаси, балансовата сума на тези материални запаси се признава като разход през периода, през който съответният приход е признат. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност, както и всички загуби от материални запаси се признават като разходи за периода на обезценката или на възникването на загубите. Сумата на евентуалното обратно възстановяване на стойността на обезценката на материалните запаси, възникнала в резултат на увеличението на нетната реализуема стойност, се признава като намаляване на сумата на признатите разходи за материални запаси през периода, през който възстановяването е възникнало.

Някои материални запаси могат да бъдат отнесени по сметките на други активи, като например материални запаси, които се използват като компонент на създадените от самото предприятие собствени сгради, съоръжения и оборудване. Материалните запаси, отнесени към друг актив, се признават за разход в продължение полезния живот на актива.

3. 8. Нетекущи активи държани за продажба

Като активи държани за продажба съгласно МСФО 5 се класифицират нетекущи активи, чиято балансова стойност ще бъде възстановена по-скоро чрез сделка за продажба отколкото чрез продължаваща употреба.

Активите държани за продажба се оценяват по по-ниската от балансовата им стойност и справедливата им стойност намалена с разходите по продажбата.

Загуба от обезценка се признава при всяко първоначално или последващо намаление на стойността на активи държани за продажба.

Печалба от последващо увеличение на справедливи стойности, намалени с разходите за продажба на активи държани за продажба се признава до размера на обезценка на съответния актив начислена преди съгласно МСС 36 и МОФО5.

Тази категория обхваща всички нетекущи активи, които дружеството е предназначило за продажба.

Предназначаването на актив за продажба се смята за вероятно в следните случаи:

- Активът е непосредствено годен за продажба в настоящото си състояние;
- Активът не е обременен от рестрикции и е предмет на обичайните условия за продажба на такъв вид актив;
- Ръководството на дружеството е демонстрирало конкретно намерение да продаде актива през годината, като е изготвило съответен план за продажба;
- Активът може да бъде заменен на активния пазар или е налице заинтересован купувач.

Описание	Съдържание
Нематериални активи	Тази категория включва всички нематериални активи, които отговарят на гореспоменатите изисквания и които са предназначени за продажба. Те трябва да се оценяват по по-ниската от отчетната стойност и <i>справедливата стойност</i> , без разходите за продажба.
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	Тази категория обхваща всички материални активи, които отговарят на гореспоменатите изисквания и са предназначени за продажба. Те трябва да се оценяват по по-ниската от отчетната стойност и <i>справедливата стойност</i> , без разходите за продажба. Във всеки случай, трябва да се прекрати процеса на амортизация.
Инвестиционни имоти	Тази категория обхваща всички инвестиционни имоти, които отговарят на гореспоменатите изисквания, и които са предназначени за продажба. Критериите за оценка на инвестиционни имоти са същите като за нетекущи активи. Във всеки случай, трябва да се прекрати процеса на амортизация.
Капиталови инвестиции	Тази категория обхваща всички финансови активи, които отговарят на гореспоменатите изисквания, и които са предназначени за продажба. Критериите за оценка на финансови активи са същите като за нетекущи активи.

3. 9. Парични средства

Паричните средства и парични еквиваленти включват парични средства в брой и в банки, съответно в лева и във валута.

Паричните еквиваленти са краткосрочни, лесно обратими високоликвидни вложения, които съдържат незначителен риск от промяна в стойността им:

- вземания от подотчетни лица;

Те се представят по номинална стойност.

Описание	Съдържание
Банкови и пощенски депозитни сметки	Салда по банкови разплащателни сметки и сметки в чуждестранна валута, включително натрупана лихва и банкови такси, отнасящи се за периода, дори ако тази информация фигурира в последващи банкови извлечения
Чекове	Банкови чекове за депозирание
Касова наличност	Касова наличност в местна и чуждестранна валута.

3. 10. Собствен капитал

Собственият капитал на дружеството се състои от:

Основен капитал включващ :

Регистриран капитал –представен по номинална стойност съгласно съдебно решение за регистрация

Невнесен капитал – представлява невнесената част от основния капитал по номинален размер.

Резерви включващи:

Общи резерви – образувани от разпределение на печалба съгласно изискванията на Търговския закон на РБългария и устава на дружеството.

Допълнителни резерви – образувани по решение на общото събрание на дружеството от разпределение на финансов резултат и ревалоризация на активи и пасиви /преизчисление за свръхинфлация / към 31. 12. 1997г.

Резерв от последващи оценки на активи - формиран от извършвани преоценки на активи до 01. 01. 2002г по действащото законодателство и еднократна оценка на активи към 01. 01. 2003г.

Дружеството е приело счетоводна политика да отразява корекции от промяна на счетоводна политика и фундаментални грешки чрез коригиране на салдото на неразпределената печалба в отчетния период.

Финансов резултат включващ:

Неразпределена към датата на финансовия отчет натрупана печалба от предходни периоди.

Непокрита към датата на финансовия отчет натрупана загуба от предходни периоди.

Печалба/загуба от периода.

Собственият капитал включва настъпилите резултат за разглеждания период.

Описание	Съдържание
Дялов капитал	Той се представя по номинална стойност, без да се включват вземания от акционери за невнесен капитал. Номиналната стойност на собствените акции на дружеството се отнася в намаление на издадения дялов капитал.
Премиен резерв от акциите на дружеството	Той представлява стойността, превишаваща номиналната стойност на емисионната цена на акциите и/или дяловете. Разходите за разширяване възникнали във връзка с увеличение на дяловия капитал, с пласиране на акции на фондовата борса и прочие, се записват в намаление на този резерв.
Преоценъчни резерви	Това представлява директното записване с обратен знак на преоценката на дълготрайни активи, включително както преоценка с парично изражение, така и увеличението в отчетната стойност на активите, произтичащи от променените критерии за оценка. Преоценъчният резерв се намалява в случай на понижаване на стойността на съответния актив след предишна извършена преоценка (с намалението на стойността се намалява резерва до неговия размер; всяко превишение над размера на резерва се начислява в отчета за приходите и разходите). Преоценъчният резерв може директно да се пренесе под раздел “неразпределена печалба”, когато активът се извади от финансовия отчет: това налага елиминиране на целия резерв, когато активът бъде продаден или дружеството се освободи от него по друг начин.
Законов резерв	Заделянето на част от прихода се прави в съответствие с изискванията на Търговския закон. Такъв резерв не се предвижда от МСС. Ето защо законовият резерв се рекласифицира в Баланса като неразпределяеми и неизползваеми резерви.
Резерви определени в устава	Заделянето на част от нетния приход е предвидено в устава на дружеството.

на дружеството	Този резерв заедно със Законовия резерв трябва да се групира в специфичен ограничен резерв. Ако не съществуват подобни ограничения, тези резерви трябва да се рекласифицират в “неразпределена печалба”.
Други резерви	Други капиталови резерви
Резерви по МСС	Включват всички корекции, направени в първоначалния нетен собствен капитал.
Неразпределена печалба (пренесена загуба)	Остатъчна неразпределена печалба, загуби от предходни години, които са пренесени.
Нетен приход (загуба) за периода	Нетен приход за периода, нетна загуба за периода, авансови плащания на дивиденди.

3. 11. Търговски и други задължения и кредити

Задължения със срок над 12 месеца

Тук се включват всички задължения, дължими в срок над 12 месеца от датата на баланса, които включват договорни задължения както следва:

- Да предадат ликвидни средства или други финансови активи на друго дружество;
- Да обменят финансови инструменти с друго дружество при потенциално неизгодни условия.

Първоначалното признаване на задължението се извършва по номинална стойност (включително натрупаните оперативни разходи).

Следователно задължението се записва по амортизируема стойност.

Описание	Съдържание
Задължения към банки (със срок над 12 месеца)	Задължения към банки, ипотечни кредити, средносрочни и дългосрочни заеми, всички те със срок над 12 месеца от датата на баланса (включващи лихви и съответните разходи за периода, дори и да фигурират в следващите банкови извлечения) и приходи за бъдещи периоди.
Задължения към други финансови доставчици (със срок над 12 месеца)	Задължения към акционери, финансови и лизингови предприятия, небанкови ипотечни заеми, правителствени финансираня, други финансови заеми, всички те със срок над 12 месеца от датата на баланса както и приходи за бъдещи периоди.
Финансови задължения към дъщерни предприятия (със срок над 12 месеца)	Финансови задължения със срок над 12 месеца от датата на баланса както и приходи за бъдещи периоди.
Финансови задължения към свързани предприятия (със срок над 12 месеца)	Финансови задължения със срок над 12 месеца от датата на баланса както и приходи за бъдещи периоди.
Финансови задължения към малцинствени участия (със срок над 12 месеца)	Финансови задължения със срок над 12 месеца от датата на баланса както и приходи за бъдещи периоди.
Други задължения (със срок над 12 месеца)	Други задължения със срок над 12 месеца от датата на баланса.

Класифициране на задълженията и кредитите:

Като кредити и задължения се класифицират задължения възникнали от директно предоставяне на стоки, услуги, пари или парични еквиваленти от кредитори.

Първоначално тези задължения и кредити се оценяват по себестойност включваща справедливата стойност на полученото и разходите по сделката.

След първоначалното признаване кредитите и задълженията, които са без фиксиран падеж се отчитат по себестойност.

Кредитите и задълженията, които са с фиксиран падеж се отчитат по амортизираната им стойност.

Като дългосрочни се класифицират задължения, които са със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа над една година от датата на падежа.

Като краткосрочни се класифицират задължения които са:

- ✓ без фиксиран падеж
- ✓ със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа до една година от датата на финансовия отчет

Заеми

Заемите се признават първоначално по справедлива стойност, намалена с направените разходи по извършването на транзакцията. В последствие заемите се отчитат по амортизируема стойност; всяка разлика между дължимите плащания (нетирани с разходите по извършването на транзакциите) и стойността на заема се признава в отчета за доходите през периода на заема, като се използва метода на ефективната лихва.

3. 12. Правителствени дарения

Правителствени дарения съгласно МСС 20 са помощ от правителството/правителствени агенции и подобни органи, които могат да бъдат местни, национални или международни/ под формата на прехвърляне на ресурси към дружеството в замяна на минало или бъдещо съответствие с определени условия по отношение на оперативните дейности на дружеството. Те изключват форми на правителствена помощ, които не могат в рамките на разумното да бъдат остойностени и сделки с правителството, които не могат да бъдат разграничени от нормалните търговски сделки на дружеството.

Дарения, свързани с активи, са правителствени дарения, чието основно условие е, че дружеството, следва да закупи, създаде или по друг начин да придобие дълготрайни активи.

Дарения свързани с приход, са правителствени дарения, различни от правителствените дарения свързани с активи.

Дарения, свързани с активи се намаляват от първоначалната стойност за да достигнат балансовата стойност на актива. Безвъзмездните средства по този метод се признават като приход за срока на полезния живот на амортизируемия актив чрез намалени амортизационни отчисления (МСС 20 §27).

Дарения, свързани с приход се представят като приходи за бъдещи периоди, които се признават на приход в момента в които се признават разходите за покриването на които са получени.

3. 13. Данъчни задължения

Текущи данъчни задължения са задължения на дружеството във връзка с прилагането на данъчното законодателство. Представени са по стойности в съответствие с правилата на съответния данъчен закон за определяне на стойността на всеки вид данък. За просрочените задължения по данъци са начислени дължимите лихви за забава към датата на финансовия отчет.

3. 14. Задължения към персонала

Задължения към персонал и осигурителни организации се класифицират задължения на дружеството по повод на минал труд положен от наетия персонал и съответните осигурителни вноски, които се изискват от законодателството. Съгласно изискванията на МСС19 се включват и начислените краткосрочни доходи на персонала с произход неползвани отпуски на персонала и начислените на база на действащите ставки за осигуряване, осигурителни вноски върху тези доходи.

Дружеството няма приета политика да начислява дългосрочни доходи на персонала.

Съгласно изискванията на КТ за забавени плащания към персонала не са начислени лихви в размер на законовата лихва.

Съгласно българското трудово законодателство, Дружеството като работодател, е задължено да изплати две или шест брутни месечни заплати на своите служители при пенсиониране, в зависимост от прослуженото време. Ако служителят е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия си стаж, той трябва да получи шест брутни месечни заплати при пенсиониране, а ако е работил по-малко от 10 години при същия работодател – две брутни месечни заплати. Планът за доходи на персонала при пенсиониране не е финансиран. Дружеството определя своите задължения за изплащане на доходи на персонала при пенсиониране като използва актюерски метод на оценка.

Актюерски печалби и загуби се признават като приход или разход, когато нетните кумулативни непризнати актюерски печалби или загуби в края на предходната отчетна година са превишавали 10% от настоящата стойност на задължението за изплащане на доходи на персонала при пенсиониране. Актюерските печалби или загуби се признават за очаквания средно-оставащ брой години трудов стаж на персонала

Разходите за минал трудов стаж се признават като разход на линейна база за средния срок, докато доходите станат безусловно придобити. До степента, до която доходите са вече безусловно придобити, незабавно след въвеждане или промени в плана за доходи при пенсиониране, Дружеството признава разхода за минал трудов стаж веднага.

Задължението за доходи на персонала при пенсиониране се състои от настоящата стойност на задължението за изплащане на тези доходи, намалена с непризнатите разходи за минал трудов стаж.

3. 15. Провизии

Провизии се признават по повод на конструктивни и правни и правни задължения възникнали в резултат на минали събития съгласно изискванията на МСС 37.

Провизиите се признават по най-добрата приблизителна оценка на ръководството на дружеството на разходите,

необходими за уреждане на сегашно задължение към датата на баланса.

Признатите суми на провизии се преразглеждат на всяка дата на отчет и се преизчисляват с цел се отрази най-добрата текуща оценка.

3. 16. Пасиви държани за продажба МСФО 5

Съгласно изискванията на МСФО5 дружеството класифицира като пасиви държани за продажба, пасиви включени в група за изваждане от употреба. Пасивите се оценяват в съответствие с изискванията на МСФО5.

3.17. Оценка на амортизируема/дисконтирана стойност:

Под амортизируема/дисконтирана стойност се разбира първоначалната стойност на актива нетна от възстановени суми и обезценки за загуби поради неплащане, дисконтирана до настоящата стойност с реален лихвен процент.

3. 18. Печалба или загуба за периода

Всички приходни и разходни статии, признати за периода, следва да се включат в печалба или загуба, освен ако стандарт или разяснение от МСФО изискват друго.

3. 19. Разходи

Дружеството отчита текущо разходите за дейността по икономически елементи и след това отнася по функционално предназначение с цел формиране размера на разходите по направления и дейности. Признаването на разходите за разход за текущия период се извършва при начисляване на съответстващите им приходи.

Към разходите за дейността се отнасят и финансови разходи, които дружеството отчита и са свързани с обичайната дейност.

Разходите се отчитат на принципа на текущо начисляване. Оценяват се по справедливата стойност на платеното или предстоящо за плащане.

Общи и административни разходи

Тази разходна категория включва всички разходи от общ и административен характер.

Описание	Съдържание
Разходи за услуги	Тук се включват разходи за консултанти и външни сътрудници (за административни и правни услуги, за възнаграждения на директори и одитори по нетрудови правоотношения, за поддръжка и др.), за комунални услуги от общ характер (ток, вода, отопление, телекомуникации). Включват се също и разходите за услуги, които не влизат в първия марж (разходи за спедиция от оторизирани трети страни, разходи по митнически оператори и разходи за чуждестранни офиси и кореспонденти).
Основни материали, допълнителни материали и консумативи	Тук се включват разходи направени за покупка на опаковъчни материали, канцеларски материали, печатни материали, горива, гуми и други стоки с ограничена стойност.
Разходи за наеми и лизинги	Разходи за наеми, лизингови вноски, рент-а-кар, разни разходи за наеми, извършени във връзка с дейността
Други оперативни разходи	Тук се включват всички разходи с нетипичен и необичаен характер, направени във връзка с дейността (загуби от освобождаване от дълготрайни активи, извънредни разходи, абонаменти и разходи за реклама, непреки такси и мита, разни покупки, общински такси, глоби и наказания и др.)

3. 20. Приходи

Дружеството отчита текущо приходите от обичайната дейност по видове дейности.

Признаването на приходите се извършва при спазване на приетата счетоводна политика за следните видове приходи:

- ✓ Приходи от продажба на стоки, продукция и др. активи-признаването на приходите се извършва при прехвърляне собствеността и предаване на съответните активи на купувачите.
- ✓ При извършване на краткосрочни услуги – при завършване на съответната услуга и приемане на работата от клиента.
- ✓ При дългосрочни услуги -на базата на етап на завършен договор.

Етапът на завършен договор се определя на база на набраните към датата на изготвяне на отчета, разходи към общо предвидените разходи по договора.

- ✓ Приходите от наеми се признават на времева база за срока на договора.

- ✓ Приходи от лихви – признаването на лихвите за приход се извършва по метода ефективната лихва.
- ✓ Възнаграждения за права – на база на принципа на начисляването съгласно съдържанието на съответното споразумение.
- ✓ Приходи от дивиденди- при установяване на правата за получаванета им.

Приходите се отчитат на принципа на текущо начисляване. Оценяват се по справедливата стойност на полученото или подлежащо на получаване.

Продажби на продукция и стоки

Приходите от продажби на продукция и стоки се признават, когато съществените рискове и ползи от собствеността върху продукцията и стоките са прехвърлени на купувача, което обичайно става в момента на тяхната експедиция.

Предоставяне на дългосрочни услуги

Приходите от предоставяне на дългосрочни услуги се признават на база на етапа на завършеност на сделката към датата на баланса. Етапът на завършеност на сделката се определя на база на отработените до момента човекочасове като процент от общите човекочасове, които ще бъдат отработени за всеки договор. Когато резултатът от сделката (договора) не може да бъде надеждно оценен, приходът се признава само доколкото признатите разходи са възстановими.

Приходи от лихви

Приходите от лихви се признават при начисляването на лихвите (за описаните по-горе оценки /определяне на амортизируема стойност/ се използва метода на ефективния лихвен процент, т.е. лихвеният процент, който точно дисконтира очакваните бъдещи парични потоци за периода на очаквания живот на финансовия инструмент до балансова стойност на финансовия актив)

Други приходи и постъпления

Този раздел включва всички приходи не генерирани от обичайната дейност на дружеството.

Постъпленията се оценяват по сумата на получените или дължими приходи, нетни от намаления, отстъпки и дарения.

Описание	Съдържание
Други приходи и постъпления – разни	Постъпления от други услуги (приходи от обработка на митнически документи), приходи от наем, приходи от преотдаване под наем, други необичайни приходи.
Други приходи и постъпления - дарения	Дарения, отразени в съответствие с принципа на начисление.
Приходи от ликвидация на активи	Приходи, произтичащи от ликвидация на дружества, освобождаване от дълготрайни материални активи, капиталови инвестиции, търгуеми ценни книжа.

Финансовите приходи и разходи вече не могат да се компенсират във финансовия отчет по МСФО, а трябва да бъдат представени отделно.

Описание	Съдържание
Дивиденди: а) от дъщерни предприятия б) от свързани предприятия в) от други	Дивиденди по капиталови инвестиции, бруто удържани данъци при източника и данъчни кредити.
Други финансови приходи от нетекущи вземания	Лихви по нетекущи вземания, дължими от дъщерни, асоциирани предприятия от малцинствени участия и други предприятия.
Други финансови приходи от ценни книжа различни от капиталови инвестиции записани в нетекущи активи	Лихви по облигации, държавни ценни книжа, депозитни сертификати и др., записани като нетекущи финансови активи.
Други финансови приходи от ценни книжа различни от капиталови инвестиции записани в текущи активи	Лихви по облигации, държавни ценни книжа, депозитни сертификати и др., записани като текущи финансови активи.
Финансови приходи различни от гореописаните а) от дъщерни предприятия б) от свързани предприятия в) от малцинствени участия	Приходи от обмяна на валута, както осъществени така и начислени, приходи от лихви от банкови и пощенски депозитни сметки, лихви върху вземания от клиенти, лихви върху просрочени вземания и за забавяне на плащане, вземания от дъщерни, свързани предприятия и малцинствени участия, финансови отстъпки и работи след издаване на фактури за

г) от други	плащане в брой на доставчици, други.
Преоценка	На капиталови инвестиции
Преоценка	На нетекущи финансови дълготрайни активи, различни от капиталови инвестиции
Преоценка	На текущи ценни книжа, различни от капиталови инвестиции.

Финансови разходи

Принципът на начисление се отнася до финансовите разходи, така както се отнася до всички други компоненти на отчета за приходите и разходите. Те включват и всички обезценки на финансови активи.

Описание	Съдържание
Лихви и други финансови разходи а) от дъщерни предприятия б) от свързани предприятия в) от малцинствени участия г) от други предприятия	Финансови разходи, произтичащи от трансакции с дъщерни, свързани предприятия и малцинствени участия, както и загуби от обмен на валута, комисиони. Банкови разходи, разходи за лихви по банкови заеми и овърдрафти, по ипотечни заеми, по други задължения, лихви и разходи по облигационни заеми, финансови отстъпки след издаване на фактури за незабавно плащане в брой от страна на клиенти, други.
Обезценки	На капиталови инвестиции
Обезценки	На нетекущи финансови дълготрайни активи, различни от капиталови инвестиции
Обезценки	На текущи ценни книжа, различни от капиталови инвестиции.

3. 22. Данъци върху дохода

Текущият данък за текущия и предходни периоди се признава като пасив до степента, до която не е платен. Ако вече платената сума за текущ и предходен период превишава дължимата сума за тези периоди, излишъкът се признава като актив.

Текущите данъчни пасиви (активи) за текущия и предходни периоди се оценяват по сумата, която се очаква да бъде платена на (възстановена от) данъчните органи при прилагане на данъчни ставки (и данъчни закони), действащи или очаквани да влязат в сила към датата на баланса

Отсрочените данъци се принават за временни разлики между данъчната основа на активите и пасивите и тяхната балансова стойност към датата на финансовия отчет, като се използва балансовия метод на задълженията.

Отсрочен данъчен пасив се признава за всички облагаеми временни разлики.

Отсрочен данъчен актив се признава за всички временни разлики, подлежащи на приспадане, до степента, до която е вероятно да съществува облагаема печалба, срещу която да могат да се използват временните разлики, подлежащи на приспадане.

Към датата на всеки баланс дружеството преразглежда непризнатите отсрочени данъчни активи. Дружеството признава непризнатите в предходен период отсрочени данъчни активи до степента, до която се е появила вероятност бъдещата облагаема печалба да позволява възстановяването на отсрочен данъчен актив.

Балансовата стойност на отсрочените данъчни активи се преразглежда към всяка дата на баланс. Дружеството намалява балансовата стойност на отсрочените данъчни активи до степента, до която вече не е вероятно да бъде реализирана достатъчна облагаема печалба, която да позволява да се оползотвори ползата от част или целия отсрочен данъчен актив. Всяко такова намаление се проявява обратно до степента, до която е станало вероятно да се реализира достатъчна облагаема печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват по данъчните ставки, които се очаква да бъдат в сила за периода, в който активът се реализира или пасивът се уреди/погаси въз основа на данъчните ставки (и данъчни закони), действащи или очаквани да влязат в сила към датата на баланса.

Текущите и отсрочените данъци се признават като приход или разход и се включват в печалбата или загубата за периода, освен до степента, до която данъкът възниква от операция или събитие, което е признато през същия или различен период директно в собствения капитал

3. 22. Функционална валута и валута на представяне

Чуждестранна валута е всяка валута различна от функционалната валута /български лев/ на дружеството.

Сделките в чуждестранна валута се вписват първоначално във функционална валута, като към сумата на чуждестранната валута се прилага централния курс на Българска Народна Банка (БНБ) за съответната валута, към датата на сделката. Курсовите разлики, възникващи при уреждането на парични позиции или при преизчисляването на тези парични позиции по курсове, различни от тези, по които са били заведени или

преизчислени преди това, се отчитат като финансови приходи или финансови разходи за периода, в който възникват.

Дружеството прави преоценка на валутните парични позиции към датата на финансовия отчет за периода и текущо през отчетния период тримесечно за представяне на междинните финансови отчети по МСС 34

Паричните позиции в чуждестранна валута към 31 декември 2008 година са оценени в настоящия финансов отчет по заключителния курс на БНБ.

3. 23. Счетоводни предположения и приблизителни счетоводни преценки

В резултат на несигурността, присъща на деловата дейност, много статии от финансовите отчети не подлежат на прецизна оценка, а само на приблизителна оценка. Приблизителните оценки се оценяват въз основа на най-актуалната налична и надеждна информация.

Приложението на Международните счетоводни стандарти изисква от ръководството да приложи някои счетоводни предположения и приблизителни счетоводни преценки при изготвяне на годишния финансов отчет и при определяне на стойността на някои от активите, пасивите, приходите и разходите. Всички те са извършени на основата на най-добрата преценка, която е направена от ръководството към датата на изготвянето на финансовия отчет. Действителните резултати биха могли да се различават от представените в настоящия финансов отчет.

Приблизителната оценка подлежи на преразглеждане, ако настъпят промени в обстоятелствата, на които се базира, или в резултат от получена нова информация, или допълнително натрупан опит.

Ефектът от промяната в счетоводна приблизителна оценка, се признава перспективно чрез включването му в печалбата или загубата за периода, ако промяната засяга само този период или периода на промяната и бъдещи периоди, ако промяната засяга и двата.

Дотолкова, доколкото промяната в счетоводната приблизителна оценка води до промени в активите и пасивите, или се отнася до компонент от капитала, тя се признава чрез коригиране на балансовата стойност на свързания актив, пасив или компонент от капитала в периода на промяната.

Изготвянето на финансовия отчет налага ръководството да направи преценки, приблизителни оценки и предположения, които влияят върху стойността на отчетените активи и пасиви, и оповестяването на условни пасиви към датата на баланса, както и върху отчетените приходи и разходи за периода. Несигурностите, свързани с направените предположения и приблизителни оценки биха могли да доведат до фактически резултати, които да изискват съществени корекции в балансовите стойности на съответните активи или пасиви в следващи отчетни периоди.

Обезценка на вземания

Дружеството използва корективна сметка за отчитане на провизията за обезценка на трудносъбираеми и несъбираеми вземания от клиенти. Ръководството преценява адекватността на тази провизия на база на възрастов анализ на вземанията, исторически опит за нивото на отписване на несъбираеми вземания, както и анализ на платежоспособността на съответния клиент, промени в договорените условия на плащане и др. Ако финансовото състояние и резултати от дейността на клиентите се влошат (над очакваното), стойността на вземания, които трябва да бъдат отписани през следващи отчетни периоди, може да бъде по-голяма от очакваната към датата на баланса.

Отсрочени данъчни активи

Несигурности съществуват относно използването на данъчни загуби, за които са признати данъчни активи, както и за обратното проявление на активите по отсрочени данъци на база преценката за слаба капитализация съгласно националното законодателство.

3. 24. Грешки

Грешки по смисъла на МСС8 могат да възникнат във връзка с признаването, оценяването, представянето или оповестяването на компоненти от финансовите отчети. Потенциалните грешки за текущия период, открити в същия, се коригират преди финансовите отчети да се одобрят за публикуване. Въпреки това, грешки понякога се откриват в последващ период и тези грешки от предходни периоди се коригират.

Дружеството коригира със задна дата съществените грешки от предходни периоди в първия финансов отчет, одобрен за публикуване след като са открити чрез:

- ✓ преизчисляване на сравнителните суми за представения предходен период, в които е възникнала грешка;
- ✓ в случай, че грешката е възникнала преди най-ранно представения предходен период, преизчисляване на началното салдо на активите, пасивите и капитала за този период.

Грешка от предходен период се коригира посредством преизчисляване със задна дата, освен ако е практически неприложимо да се определи някой от специфичните ефекти за периода или кумулативния ефект от тази грешка.

3. 25. Сделки по плащания, базирани на акции

Служителите (включително директорите) на Дружеството не получават възнаграждения под формата на сделки по плащания, базирани на акции, където служителите предоставят услуги в замяна на акции или права върху акции ('сделки, уреждани със собствен капитал').

Дружеството прилага МСФО 2 при отчитането на всички сделки за плащане на базата на акции, включително:

- ✓ сделки за плащане на базата на акции, уреждани чрез издаване на капиталови инструменти, при които дружеството получава стоки или услуги като възнаграждение за *капиталови инструменти* на самото предприятие (включително акции и опции за акции);
- ✓ *сделки за плащане на базата на акции, уреждани чрез издаване на капиталови инструменти*, при които дружеството придобива стоки или услуги, като поема задължения към доставчика на тези стоки или услуги за сумите, базирани на цената (или стойността) на акциите на дружеството или на други капиталови инструменти на дружеството;
- ✓ сделки, при които дружеството получава или придобива стоки или услуги и при които условията на споразумението предоставят или на дружеството, или на доставчика на тези стоки или услуги възможност за избор дали дружеството да уреди сделката в парични средства или чрез емитиране на капиталови инструменти;

Дружеството признава получените или придобити стоки и услуги в сделки за плащане на базата на акции, когато получи стоките или с получаването на услугите.

Когато стоките или услугите, получени или придобити в сделка за плащане на базата на акции, не отговарят на условията за признаване като активи, те се признават като разходи.

Когато стоките или услугите са получени като престация срещу дялове или акции на дружеството транзакцията се оценява по справедливата стойност на получените стоки и услуги на датата на получаването им, когато това е възможно. Ако справедливата стойност не може надеждно да се оцени, тогава транзакцията се признава по справедливата стойност на капитала, който дружеството издава като насрещна престация.

Когато стоките или услугите са получени от Дружеството при условията на избор дали да се плати в брой или чрез издаване на капиталови инструменти - ако Дружеството трябва да погаси задължението с пари в брой или други активи, то отчита сделката или елементите на сделката като уредена с парични средства в брой. Останалата част на сделката се базира на капитала.

3. 26. Свързани лица и сделки между тях

Дружеството спазва изискванията на МСС24 при определяне и оповестяване на свързаните лица.

Сделка между свързани лица е прехвърляне на ресурси, услуги или задължения между свързани лица без разлика на това, дали се прилага някаква цена.

3. 27. Лизинг

Съгласно МСС17 лизингов договор се класифицира като финансов лизинг, ако прехвърля по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху актива. Лизингов договор се класифицира като оперативен лизинг, ако не прехвърля по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху актива.

Признаване и отчитане на финансов лизингов договор по които дружеството е лизингополучател

В началото на лизинговия срок финансовият лизинг трябва да се признава като актив и пасив в баланса с размер, който в началото на лизинговия срок е равен на справедливата стойност на наетият актив или, ако е по-нисък – по сегашната стойност на минималните лизингови плащания, всяка една от които е определена в началото на лизинговия договор. Дисконтовият процент, който се използва при изчисляване на сегашната стойност на минималните лизингови плащания е лихвеният процент, присъщ на лизинговия договор, доколкото той практически може да бъде определен; ако това е невъзможно – използва се диференциалният лихвен процент по задължението на лизингополучателя. Първоначалните преки разходи, извършени от лизингополучателя, се прибавят към сумата, призната като актив.

Лизинговите плащания се разпределят между финансовия разход и намалението на неплатеното задължение. Финансовият разход се разпределя по периоди за срока на лизинговия договор, така че да се получи постоянен периодичен лихвен процент по остатъчното салдо на задължението. Условните наеми се начисляват като разход за периодите, в които са били извършени.

Амортизационната политика по отношение на амортизуемите наети активи се съобразява с тази по отношение на собствените амортизуеми активи, а признатата амортизация се изчислява на базата, определена в МСС регламентиращи съответния вид актив. Ако не е сигурно в голяма степен, че дружеството ще придобие

собственост до края на срока на лизинговия договор, активът изцяло се амортизира през по-краткия от двата срока – срока на лизинговия договор или полезния живот на актива.

Признаване и отчитане на оперативен лизингов договор по който дружеството е лизингополучател

Лизинговите плащания по оперативен лизинг се признават като разход в отчета за приходите и разходите по линейния метод за целия срок на лизинговия договор, освен ако друга системна база не е представителна за времето, през което дружеството използва изгодите на наетия актив.

Признаване и отчитане на финансов лизингов договор по който дружеството е лизингодател

Дружеството признава активите, държани по силата на финансов лизинг, в своите отчети и ги представя като вземане, чиято сума е равна на нетната инвестиция в лизинговия договор.

Подлежащото на получаване лизингово плащане се разглежда като погасяване на главница и финансов доход.

Признаването на финансовия доход се основава на модел, отразяващ постоянна и периодична норма на възвръщаемост върху нетната инвестиция на лизингодателя, свързана с финансовия лизинг.

Приходът от продажбата, признат в началото на срока на финансовия лизинг от лизингодателя, представлява справедливата стойност на актива или ако тя е по-ниска – сегашните стойности на минималните лизингови плащания, изчислени при пазарен лихвен процент. Себестойността на продажбата в началото на срока на лизинговия договор е себестойността или балансовата стойност, ако са различни, на наетата собственост, намалена със сегашната стойност на негарантираната остатъчна стойност.

Признаване и отчитане на оперативни лизингови договори по който дружеството е лизингодател

Активите, държани за отдаване по оперативни лизингови договори се представят в отчетите, в съответствие със същността на актива.

Наемният доход от оперативни лизингови договори се признава като доход по линейния метод за срока на лизинговия договор, освен ако друга системна база отразява по-точно времеви модел, при чието използване е намалена извлечената полза от наетия актив.

Разходите, включително амортизацията, извършени за заработването на наемния доход, се признават за разход. Наемният доход се признава за доход по линейния метод за целия срок на лизинговия договор, дори ако постъпленията не са на тази база, освен ако друга системна база отразява по-точно времеви модел, при чието използване е намалена извлечената полза от наетия актив.

Началните преки разходи, извършени от дружеството във връзка с договарянето и уреждането на оперативен лизинг се прибавят към балансовата сума на наетия актив и се признават като разход през целия срок на лизинговия договор на същото основание както лизинговия приход.

Амортизацията на амортизуемите наети активи се извършва на база, съответстваща на амортизационната политика, възприета за подобни активи, а амортизациите се изчисляват на базата, посочена в МСС регламентиращи отчитането на съответния вид актив.

3. 28. Договори за строителство

Договор за строителство е договор, в който е договорено конкретно изграждане на актив или на съвкупност от активи, които са в тясна взаимна връзка или взаимна зависимост по отношение на тяхното проектиране, технология и функция, крайна цел или предназначение.

Договор на база на твърда цена е договор за строителство, който е сключен на твърда договорна цена или твърда единична цена на готовия продукт, която в някои случаи е обвързана с клаузи за повишаване на разходите.

Договор на база “разходи плюс” е договор за строителство, при който се възстановяват допустимите или определените по друг начин разходи плюс процент към тези разходи или твърдо възнаграждение.

Приходите по договора включват:

- ✓ първоначалната сума на прихода, договорена в договора;
- ✓ изменения в строителните работи, изплащането на иски и материални стимули до степента, в която е вероятно те да доведат до реализиране на приходи и същите могат да бъдат надеждно оценени.

Приходите по договора се оценяват по справедливата стойност на полученото или подлежащо на получаване възнаграждение. Оценката на приходите по договора се влияе от множество несигурности, които зависят от резултатите от бъдещи събития. Често приблизителните оценки трябва да бъдат преразглеждани вследствие на възникването на събитията и разрешаването на несигурностите. Следователно, сумата на приходите по договора може да се увеличава или намалява през различните периоди.

Разходите по договора включват:

- ✓ разходи, които са пряко свързани с конкретния договор:
 - разходи за труд на обекта, включително надзор на обекта;
 - разходи за материали, използвани при строителството;
 - амортизация на машините, оборудването и съоръженията, използвани по договора;
 - разходи за придвижването на машините, оборудването, съоръженията и материалите до и от площадката на изпълнението на договора;

- разходи за наемане на машини, оборудване и съоръжения;
- разходи за проектиране и техническа помощ, които пряко са свързани с договора;
- приблизителни разходи за работи по извършването на корекции и работи по гаранционната поддръжка, включително и очакваните гаранционни разходи;
- искове от трети страни.

Тези разходи могат да бъдат намалени с евентуални случайни приходи, които не са включени в приходите по договора, например, приходи от продажбата на излишни материали и продажбата на машините, оборудването и съоръженията в края на договора.

- ✓ разходи, които се отнасят към дейността по договора като цяло и могат да бъдат разпределени към договора:
 - застраховки;
 - разходи за проектиране и техническа помощ, които не са пряко свързани с конкретен договор; общи разходи по строителството.
- ✓ други разходи, които могат да бъдат конкретно начислени на клиента съгласно условията на договора-могат да включват някои общи административни разходи и разходи за развойна дейност, за които в условията на договора е предвидено възстановяване

Разходите по договора включват разходи, които се отнасят към дадения договор за периода от датата на възлагането до окончателното му изпълнение. Разходите обаче, които се отнасят пряко към даден договор и които са понесени във връзка със сключването на договора, също се включват като част от разходите по него, ако могат да бъдат определени поотделно и надеждно оценени и е вероятно, че договорът ще бъде сключен. Когато разходите, направени по сключването на договора, се признават за разход за периода, през който са направени, те не се включват в разходите по договора, когато договорът е сключен през следващ период.

Разходи, които не могат да бъдат отнесени към договорна дейност или не могат да бъдат разпределени към даден договор, се изключват от разходите за този договор за строителство. Подобни разходи включват:

- ✓ общи административни разходи, които в договора не се предвижда да бъдат възстановими;
- ✓ разходи, свързани с продажби;
- ✓ разходи за изследователска и развойна дейност, които в договора не се предвижда да бъдат възстановими;
- ✓ амортизация за машини, съоръжения и оборудване, които не са били използвани за дадения договор.

Когато резултатът от един договор за строителство може да бъде оценен надеждно, приходите и разходите, свързани с договора за строителство, се признават като приходи и разходи чрез отчитане на етапа на изпълнение на договорната дейност на датата на баланса. Очакваните загуби по договора за строителство незабавно се признават като разход.

Извършени разходи по договора, които се отнасят за бъдещи дейности по договора се признават като актив при условие, че е вероятно те да бъдат възстановени. Такива разходи представляват сума, дължима от клиента, и често се класифицират като незавършени работи по договора.

Етапът на завършеност на даден договор се определя чрез:

- ✓ съотношението на частта от разходите по договора, направени за извършената до момента работа, към предвидените общи разходи по договора;
- ✓ прегледите на извършената работа;
- ✓ завършеност на натурална част от работата по договора.

Междинните плащания и получените от клиентите аванси често не отразяват извършената работа.

Когато резултатите от даден договор за строителство не могат да бъдат надеждно оценени:

- ✓ приходите трябва да бъдат признати само дотолкова, доколкото е вероятно направените разходи по договора да бъдат възстановени;
- ✓ разходите по договора трябва да бъдат признати като разход за периода, през който са направени.

Когато има вероятност общата сума на разходите по договора да превишава общата сума на приходите по договора, очакваните загуби незабавно се признават като разход.

3. 29. Събития след датата на баланса

Събития след датата на баланса са онези събития, както благоприятни, така и неблагоприятни, които възникват между датата на баланса и датата, на която финансовите отчети са одобрени за публикуване.

Разграничават се два вида събития:

- √ такива, които доказват условия, съществували към датата на баланса (коригиращи събития след датата на баланса);
- √ такива, които са показателни за условия, възникнали след датата на баланса (некоригиращи събития след датата на баланса).

Дружеството коригира сумите, признати във финансовите отчети, за да отрази коригиращите събития след датата на баланса и осъвременява оповестяванията.

Дружеството не коригира сумите, признати във финансови отчети, за да отрази некоригиращите събития след датата на баланса. Когато некоригиращите събития след датата на баланса са толкова съществени, че неоповестяването би повлияло на способността на потребителите на финансовите отчети да вземат стопански решения, дружеството оповестява следната информация за всяка съществена категория на некоригиращото събитие след датата на баланса:

- √ естеството на събитието;
- √ оценката на финансовия му ефект или изявление, че такава оценка не може да бъде направена.

3. 30. Отчет за паричния поток

Приета политика за отчитане и представяне на паричните потоци по прекия метод.

Паричните потоци се класифицират като парични потоци от:

- Оперативна дейност
- Инвестиционна дейност
- Финансова дейност

3. 31. Отчет за промените в собствения капитал

Приета е счетоводна политика да се изготвя отчета чрез включване на :

Нетна печалба и загуба за периода

Салдото на неразпределената печалба както и движенията за периода

Всички статии на приходи или разходи, печалба или загуба, които в резултат на действащите МСС се признават директно в собствения капитал.

Кумулативен ефект от промените в счетоводна политика и фундаментални грешки в съответствие с МСС 8

Прехвърляне и разпределение на капитал между собствениците

Настъпилите промени в резултат на всички изменения по всички елементи на собствения капитал.

Съставител: